

TRIBUNA

Invitació davant d'una església buida

Patronat de la Fundació Joan Maragall

Sovint constatem com n'estan, de buides, les esglésies de fidels i sacerdots. Ens inquieten les dificultats de la transmissió de l'experiència religiosa i dels referents culturals que la vehiculen o l'acompanyen, i la minva de vocacions religioses que la serveixen. Són temes de força complexitat sociològica, cultural i espiritual que no es limiten a la fe religiosa: també hi ha problemes de transmissió d'altres aspectes de la cultura, d'estils de vida, de prioritats de valors, d'ideals polítics, de formes d'entreteniment... Constatar la buidor d'edificis immensos –seminaris, convents, monestirs– que fa tres o quatre generacions estaven plens provoca una certa desolació, una sensació de vertigen, i fa que ens preguntem quins nous usos podrien donar vida nova a aquests edificis. I també ens convidava a reflexionar sobre quines veus, secretes com una pregària íntima, podrien estar xiuxuejant nous futurs en aquesta buidor aparentment silenciosa, en el llindar d'aquesta mutació encara desdibuixada.

Aquí, més que analitzar les raons o lamentar la realitat d'aquestes dificultats de transmissió, invitem a contemplar els temples amb més curiositat i profit que de costum, des d'una triple metàfora: l'espai verd, l'estació abandonada, l'observatori astronòmic. No són metàfores retòriques d'una poètica

EMILIA GUTIÉRREZ

Un temple buit també ens interpel·la

Els temples buits poden ser un lloc per al relax, el silenci i la contemplació

emocional, sinó formes de mirar i valorar un espai suposadament conegut, des de nous angles d'observació i cap a noves direccions inexplorades.

Demaneu que a la ciutat sorollosa i contaminada hi hagi espais verds on es pugui respirar profundament i ens puguem relaxar en contacte amb la natura. Les esglésies buides, a la seva manera, són com un espai verd, no pas per a la respiració física, sinó espiritual: silenci enmig del soroll, calma enmig de la pressa. Entrar en una església, asseu-

re-s'hi, asserenar-se, deixar volar la ment en llibertat, és una invitació oberta a tothom, gratuïta i acollidora. No cal pregar, no cal creure; n'hi ha prou amb una mica de respecte per als altres –conservar el lloc, mantenir el silenci i per a un mateix –no descartar d'entrada que dintre teu hi pot haver sorpreses que encara no has descobert–.

Una segona perspectiva de l'església buida la podem tenir en observar estacions ferroviàries que ja no surt a compte mantenir obertes. Els trens continuen passant, la gent els continua agafant, però a l'estació ja no queda ningú centrat en el servei ferroviari. Certament els ferroviaris hi feien un servei important, que ara es fa d'una altra manera, menys personal, més anònima i deslocalitzada. Però el que és essencial és que el tren hi continuï passant, que continuï essent un espai relacionat amb el viatge, amb tot el que el viatge suggereix –vida, moviment, obertura-. I asseure-s'hi amb actitud d'espera, sense saber ben bé quin tren agafarem ni cap a on, però sentint, en la incertesa de l'espera, una dimensió de llibertat.

La tercera analogia és la de l'observatori astronòmic, allunyat de la vida quotidiana, centrat en l'observació i l'escolta d'un espai i un nivell d'existència que no és el nostre, de distàncies i edats incommensurables, però al qual estem vinculats subtilment, segons ens ho indica de manera tan sorprenent i persuasiva la cosmologia d'avui. L'església també ens introdueix en un espai diferent de l'habitual, en una mena de

buidor sagrada on tot pot passar, en una ressonància còsmica que ens obre a preguntes que ens transformem.

Passar per davant d'un edifici pot suscitar ressonàncies molt diverses, d'indiferència o de curiositat, d'atracció o de repulsió. Depèn, en part, de l'imaginari que hi associem. Hem proposat, aquí, un imaginari d'una església buida des de tres vessants metafòrics: el de l'espai verd per a la respiració espiritual; el de l'estació tancada, però des d'on podem començar nous viatges; el de l'observatori astronòmic on la reflexió íntima i la pregunta còsmica conflueixen –tres analogies que bé podríem emmarcar en una versió simplificada del que anomenem Atri dels Gentils-. No mestyenim la fe consolidada, la creença convençuda, la pregària emotiva, la comunitat fervorosa que sent el temple com una ampliació de la llar i el manté amb vida. Però el temple també pot ser una pregunta, una estranyesa que interpel·la, una intempèrie desconeguda, fins i tot per a una persona sense cap fe religiosa. L'Esperit parla quan vol i on vol. En algun lloc, en algun moment, en el misteri del buit i del silenci, pot trasbalsar-nos i obrir-nos camins nous.

Informació elaborada per:

DAVID JOU, JAUME DANTÍ, NÚRIA ICETA, JAUME ANGELATS, FRANCESC TORRALBA, MAR PÉREZ, MAR ROSÀS, MARGARITA MAURI, EMÉRITS: PERE LLUÍS FONT, JOSEP MARIA CARBONELL, ANTONI MATABOSCH; MIQUEL CALSINA, DIRECTOR DE QÜESTIONS DE VIDA CRISTIANA